

ĐÁNH GIÁ CỦA PHỤ HUYNH VỀ THỰC TRẠNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC GIÁO DỤC CON CỦA CHA MẸ HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ HIỆN NAY

VŨ THỊ KHÁNH LINH

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội
Email: vuthikhanhlinh@gmail.com

Tóm tắt: Bài viết tập trung phân tích ý kiến đánh giá của phụ huynh về thực trạng các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con mà các bậc phụ huynh đang sử dụng trong giai đoạn hiện nay. Kết quả cho thấy, có nhiều biện pháp đã được các bậc phụ huynh tiếp cận với các mức độ khác nhau. Các bậc phụ huynh đã rất quan tâm đến vấn đề giáo dục con, có nhu cầu phát triển năng lực giáo dục của mình và đã có ý thức tìm kiếm những biện pháp giúp phát triển năng lực giáo dục con. Tuy nhiên, mức độ tham gia chưa nhiều và chưa thường xuyên. Bài viết cũng chỉ ra những ưu điểm cùng hạn chế của từng biện pháp và đưa ra những đề xuất cụ thể để việc triển khai những biện pháp này được hiệu quả hơn.

Từ khóa: Biện pháp; phát triển năng lực; giáo dục; cha mẹ; học sinh; trung học cơ sở.

(Nhận bài ngày 09/4/2017; Nhận kết quả phản biện và chỉnh sửa ngày 10/5/2017; Duyệt đăng ngày 25/5/2017).

1. Đặt vấn đề

Gia đình là nơi đặt những viên gạch đầu tiên trong việc hình thành nhân cách con người. Giáo dục gia đình có vai trò quan trọng đến quá trình lớn lên và hình thành nhân cách của trẻ em. Trong giáo dục gia đình, cha mẹ có vai trò quan trọng nhất đối với việc hình thành và phát triển những nét phẩm chất, tâm lí đầu tiên cho trẻ. Khi trẻ còn nhỏ, mọi hiểu biết về mình, về xã hội đều được định hướng và chỉ dạy từ phía cha mẹ. Gia đình là trường học đầu tiên đối với trẻ, trong đó cha mẹ là những thầy cô giáo đầu tiên. Với ý nghĩa và tầm quan trọng đó, đòi hỏi các bậc cha mẹ cần phải có những nhận thức đầy đủ về sự phát triển của trẻ, về phương pháp nuôi dạy và giáo dục con. Tuy nhiên, trên thực tế, hầu hết cha mẹ đều dạy con chủ yếu bằng những trải nghiệm xưa cũ, những kiến thức tiếp thu được không hệ thống và đầy đủ, những kinh nghiệm được học hỏi từ người này qua người khác. Nhiều công trình nghiên cứu đã khẳng định rằng những năng lực cơ bản mà cha mẹ cần có trong quá trình giáo dục các con như năng lực hiểu, năng lực ứng xử, năng lực nêu gương, cách thức giáo dục, việc định hướng nghề nghiệp cho con đều ở mức trung bình, có những năng lực ở mức thấp [1], [2], [3].

Trong thời kì chuyển đổi của xã hội ta hiện nay, quá trình xã hội hóa cá nhân diễn ra hết sức nhanh chóng, sự du nhập của lối sống và văn hóa phương Tây, cơ chế kinh tế thị trường cùng với các tệ nạn xã hội đang tác động hết sức mạnh mẽ đến đời sống của các gia đình. Nhiều hiện tượng xã hội mới liên quan đến trẻ em đặt ra những thách thức mới đối với giáo dục gia đình như: trẻ em lang thang, trẻ em làm trái pháp luật, trẻ em bị lạm dụng, trẻ em có quan hệ tình dục và mang thai, mại dâm trẻ em, ma túy và các tệ nạn xã hội khác có liên quan đến trẻ em... Điều đó đòi hỏi các bậc cha mẹ cần tăng cường năng lực giáo dục của mình đối với con trẻ để kịp thời điều chỉnh và phòng ngừa con trẻ bị lôi cuốn vào các tệ

nạn xã hội. Trước những vấn đề rất đáng quan ngại từ xã hội tác động đến thế hệ trẻ như trên, nhiều bậc cha mẹ không khỏi có những trăn trở, lo lắng [4] và rất nhiều cha mẹ có mong muốn được nâng cao năng lực giáo dục con của mình. Nắm bắt được nhu cầu này từ phía cha mẹ, rất nhiều trung tâm, nhiều tổ chức đã xây dựng những khóa tập huấn, các lớp dạy kĩ năng làm cha mẹ. Tuy nhiên, kết quả đem lại từ những khóa tập huấn này không cao. Để có thể đánh giá một cách đầy đủ về các giải pháp trước đây cũng như có cơ sở để đề xuất các biện pháp hiệu quả giúp nâng cao năng lực giáo dục con của cha mẹ, chúng tôi tiến hành nghiên cứu biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ hiện nay. Trong bài viết này, chúng tôi tập trung làm sáng tỏ hai vấn đề sau: Thứ nhất, thực trạng những biện pháp phát triển năng lực giáo dục con mà cha mẹ đã tham gia. Thứ hai, đánh giá và đề xuất của phụ huynh đối với một số biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ.

2. Đánh giá thực trạng các biện pháp phát triển năng lực giáo dục của cha mẹ học sinh trung học cơ sở hiện đang được sử dụng và hiệu quả của chúng

Chúng tôi tiến hành nghiên cứu trên 2000 cặp cha mẹ - học sinh của 5 trường trung học cơ sở (THCS): Nguyễn Tất Thành, Nguyễn Bình Khiêm, Chu Văn An, Nhật Tân, Cổ Nhuế II, thuộc 3 quận: Cầu Giấy, Tây Hồ, Bắc Từ Liêm trên địa bàn thành phố Hà Nội.

Chúng tôi sử dụng phối hợp các phương pháp: nghiên cứu tài liệu, phỏng vấn sâu, quan sát, điều tra viết, tham khảo ý kiến chuyên gia, xử lí số liệu bằng thống kê toán học... trong quá trình nghiên cứu, trong đó phương pháp điều tra viết là phương pháp nghiên cứu chính.

Để tiến hành phương pháp điều tra viết, chúng tôi xây dựng một mẫu phiếu dành cho cha mẹ. Mẫu phiếu tập trung làm rõ các vấn đề: thực trạng các biện pháp nâng cao năng lực giáo dục con mà cha mẹ đã và đang tiếp cận

hiện nay và những đề xuất của cha mẹ về các biện pháp mới hiệu quả giúp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ.

Theo ý kiến thu được từ phụ huynh về các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ đã và đang được phụ huynh tiếp cận, chúng tôi thu được kết quả như Bảng 1 (xem Bảng 1).

Quan sát kết quả thu được ở Bảng 1, chúng tôi nhận thấy biện pháp được nhiều cha mẹ lựa chọn là "Hỏi ý kiến những người xung quanh". Tiếp đến "Tìm thông tin trên mạng" và "Đọc sách, nghiên cứu tài liệu". Hai biện pháp mà phụ huynh lựa chọn ở mức độ trung bình là "Tham gia các lớp tập huấn do chuyên gia tổ chức" và "Tham gia các khóa tập huấn làm cha mẹ trên mạng". Hai biện pháp giữ vị trí thấp nhất đó là: "Hỏi ý kiến chuyên gia, các nhà giáo dục" và "Tham gia các câu lạc bộ làm cha mẹ". Từ kết quả này chúng tôi nhận thấy, các bậc phụ huynh đã và đang sử dụng khá đa dạng các biện pháp nhằm phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ. Đây là một dấu hiệu tốt bởi nó thể hiện ý thức và thái độ rất tích cực của cha mẹ đối với việc muốn thay đổi phương pháp giáo dục con của mình.

Xem xét trên khía cạnh nghề nghiệp của các bậc phụ huynh, chúng tôi thu được kết quả như Bảng 2.

Từ kết quả ở Bảng 2, chúng tôi nhận thấy, trong cả 4 nhóm nghề của phụ huynh được nghiên cứu thì nhóm phụ huynh là cán bộ viên chức có sự tham gia khá đầy đủ và đa dạng vào các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con hiện nay. Tiếp đến là nhóm phụ huynh làm nghề tự do. Nhóm phụ huynh là công nhân hoặc đã nghỉ hưu thì có mức độ tham gia vào các hoạt động này ít hơn.

Chúng tôi nhận thấy, điểm trung bình (ĐTB) thể hiện mức độ tham gia của nhóm phụ huynh là cán bộ viên chức vào các biện pháp dao động từ 2.01 đến 2.87 (đều đạt từ mức độ "đôi khi" tiệm cận đến mức "thường xuyên". Những biện pháp được nhóm phụ huynh là cán bộ viên chức tham gia nhiều hơn cả là các biện pháp: hỏi ý kiến những người xung quanh, tìm thông tin trên mạng, đọc sách nghiên cứu tài liệu và tham gia vào các khóa tập huấn do chuyên gia tổ chức. Đây cũng là những biện pháp được nhóm phụ huynh làm nghề tự do chú ý, nhưng mức độ tham gia của nhóm phụ huynh làm nghề tự do không được tích cực như nhóm phụ huynh cán bộ viên chức, thể hiện ở ĐTB của các biện pháp này đều thấp hơn. Những biện pháp còn lại cũng được các bậc phụ huynh này tham gia nhưng ở mức độ ít hơn. Trong nhóm ngành công nhân, hầu hết những biện pháp này đều ít được họ tham gia. Chỉ có một biện pháp "Hỏi ý kiến những người xung quanh" đạt ĐTB 2.02, còn lại đều dưới mức "đôi khi". Có thể thấy tính chất công việc cũng có ảnh hưởng ít nhiều đến việc tham gia vào các hoạt động giúp nâng cao năng lực giáo dục con của mình. Trong nhóm phụ huynh nghỉ hưu thì các biện pháp được

Bảng 1: Các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ hiện nay

Các biện pháp	Mức độ sử dụng			ĐTB	Thứ bậc
	Thường xuyên	Đôi khi	Không bao giờ		
Đọc sách, nghiên cứu tài liệu	34.0	40.0	26.0	2.08	3
Tìm thông tin trên mạng	42.0	38.2	19.8	2.22	2
Hỏi ý kiến chuyên gia, các nhà giáo dục	18.0	23.5	64.7	1.66	6
Hỏi ý kiến những người xung quanh	68.2	26.0	5.8	2.62	1
Tham gia vào các khóa tập huấn do các chuyên gia tổ chức	20.7	43.1	36.2	1.85	4
Tham gia vào các khóa học làm cha mẹ trên mạng	24.4	36.5	39.1	1.85	4
Tham gia các câu lạc bộ cha mẹ	18.7	27.5	53.8	1.65	7

Bảng 2: Các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ đã và đang sử dụng (xét theo tiêu chí nghề nghiệp)

Các biện pháp	Nghề nghiệp			
	Viên chức	Công nhân	Lao động tự do	Nghỉ hưu
Đọc sách, nghiên cứu tài liệu	2.55	1.82	1.93	2.06
Tìm thông tin trên mạng	2.65	1.83	2.14	2.23
Hỏi ý kiến chuyên gia, các nhà giáo dục	2.12	1.21	1.45	1.72
Hỏi ý kiến những người xung quanh	2.87	2.02	2.69	2.75
Tham gia vào các khóa tập huấn do các chuyên gia tổ chức	2.51	1.21	2.10	1.65
Tham gia vào các khóa học làm cha mẹ trên mạng	2.01	1.32	2.11	1.87
Tham gia các câu lạc bộ cha mẹ	2.18	1.11	2.02	1.54

quan tâm nhiều nhất là: Đọc sách, nghiên cứu tài liệu; Xem thông tin trên mạng; Hỏi ý kiến những người xung quanh. Ba biện pháp này cũng khá phù hợp với đặc thù của những người đã nghỉ hưu.

Tuy nhiên, mức độ hiệu quả của những biện pháp này như thế nào, thực trạng tham gia vào các hình thức này ra sao, chúng tôi tiếp tục nghiên cứu cụ thể với từng nhóm biện pháp. Kết quả được trình bày ở các nội dung dưới đây:

2.1. Đánh giá của phụ huynh về biện pháp tập huấn bồi dưỡng năng lực giáo dục con theo khoa học

Theo kết quả nghiên cứu, tỉ lệ cha mẹ đã "tham gia nhiều khóa tập huấn về năng lực giáo dục con theo khoa học" chỉ chiếm tỉ lệ thấp 20.7%, còn lại là đại đa số "tham gia một đôi lần" hoặc "chưa tham gia bất kì khóa tập huấn nào" (79.3%). Kết quả này cho thấy rằng biện pháp này chưa phải là biện pháp thu hút được đông đảo phụ huynh tham gia, phụ huynh đã tham gia thường xuyên chiếm một tỉ lệ rất nhỏ.

Nghiên cứu những nội dung phụ huynh được tập huấn trong các khóa tập huấn này, chúng tôi nhận thấy trong các khóa tập huấn mà các phụ huynh đã tham gia các nội dung được xây dựng khá phong phú. Đây là

những nội dung khoa học và có tính cập nhật, có thể hỗ trợ cho phụ huynh trong quá trình chăm sóc và giáo dục các con. Tuy nhiên, không phải các lớp tập huấn mà phụ huynh tham gia triển khai được đầy đủ các nội dung này trong cùng một khóa. Hoặc cũng có thể các khóa tập huấn chia sẻ được đầy đủ các nội dung này nhưng phụ huynh lại không có điều kiện để tham gia hết các khóa, chính vì vậy dẫn đến một hiện tượng có những nội dung chiếm tỉ lệ tuyệt đối (như những nội dung: Hiểu biết những đặc điểm tâm sinh lí của lứa tuổi thiếu niên; Những cách thức trò chuyện giao tiếp với con chiếm tỉ lệ 100.0%) , nhưng có những nội dung chỉ chiếm tỉ lệ nhỏ như: Cách thức sử dụng các phương pháp, phương tiện giáo dục gia đình, tác động tới con thông qua tổ chức các hoạt động và tương tác của gia đình chỉ chiếm 13.0%; Cách đánh giá sự tiến bộ và phát triển của con chiếm 23.3%. Vậy cảm nhận của phụ huynh như thế nào khi tham gia vào các khóa tập huấn đó. Nghiên cứu về nội dung này, chúng tôi thu được kết quả như Bảng 3.

Theo kết quả thu được ở Bảng 3 cho thấy, phụ huynh đánh giá hầu hết các nội dung đều không đạt đến mức rất hiệu quả, ĐTB dao động từ 1.1 đến 2.2, không có nội dung nào tiệm cận đến mức 3 (rất hiệu quả).

Trong số 10 nội dung tập huấn, chỉ có 4 nội dung có ĐTB cao nhất nhưng cũng chỉ dao động xung quanh mức 2 - hiệu quả đó là các nội dung: Hiểu biết những đặc điểm tâm sinh lí của lứa tuổi thiếu niên, những cách thức trò chuyện giao tiếp với con, cách hiểu con, ứng xử với con trong cuộc sống, cách phối hợp với nhà trường và cộng đồng dân cư trong giáo dục con.

Như vậy, theo đánh giá của phụ huynh, các nội dung được tập huấn này cũng chưa hoàn toàn đáp ứng được yêu cầu của họ, chỉ mới dừng lại ở mức hiệu quả. Nhưng bên cạnh đó vẫn còn một số nội dung phụ huynh không hài lòng và đánh giá ở mức độ không hiệu quả, ĐTB dao động từ 1.1 đến 1.3, đó là các chủ đề: Cách định hướng và tư vấn cho con trong hoạt động và trong quá trình phát triển, cách thức sử dụng các phương pháp, phương tiện giáo dục gia đình, tác động tới con thông qua tổ chức các hoạt động và tương tác của gia đình, cách đánh giá sự tiến bộ và phát triển của con.

Vậy những yếu tố nào có thể ảnh hưởng đến hiệu quả của các khóa tập huấn năng lực giáo dục con theo khoa học? Theo ý kiến của các bậc phụ huynh, nguyên nhân "phương pháp giảng dạy không phù hợp" là nguyên nhân ảnh hưởng nhiều nhất đến hiệu quả của việc tiếp thu các nội dung trong khóa tập huấn. Các yếu tố khác cũng được phụ huynh đánh giá có ảnh hưởng tiêu cực đến hiệu quả của các khóa tập huấn đó là: "Thời gian ít"; "Chương trình biên soạn còn sơ sài"; "Người hướng dẫn chưa có kinh nghiệm thực tiễn" có ĐTB = 2.3. Những yếu tố liên quan đến nội dung như: "nội dung chưa thiết thực"; "nội dung còn mang tính hàn lâm"; "nội dung chưa thiết thực với nhu cầu của phụ huynh" là những yếu tố được phụ huynh đánh giá là có ảnh hưởng nhưng ở mức độ thấp hơn so với các yếu tố trên, ĐTB dao động từ 2.0 đến 2.2.

Bên cạnh những nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng tiêu cực đến hiệu quả của việc tổ chức các khóa tập huấn, chúng tôi cũng tiến hành nghiên cứu những yếu tố ảnh hưởng tích cực đến hiệu quả của các khóa tập huấn. Kết quả cho thấy: 3 yếu tố ảnh hưởng tích cực nhất đến hiệu quả của các khóa tập huấn đó là những yếu tố liên quan đến nội dung tập huấn như: "Chương trình khoa học, bài bản, hướng đến việc rèn luyện kĩ năng"; "Nội dung đáp ứng nhu cầu thực tiễn của phụ huynh" - ĐTB = 2.5. Yếu tố ảnh hưởng tích cực tiếp theo là yếu tố về mặt phương pháp. Gần 90% phụ huynh cho rằng "Phương pháp giảng dạy tích cực, cụ thể giúp người học dễ hình dung, dễ hiểu" có ảnh hưởng tích cực đến hiệu quả của các khóa tập huấn. Yếu tố này cũng có ĐTB cao thứ 3 trong số 8 yếu tố được xét đến.

Như vậy, qua việc nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng tích cực và tiêu cực đến hiệu quả của các khóa tập huấn, chúng tôi nhận thấy các yếu tố về nội dung, chương trình của các khóa tập huấn là những yếu tố có ảnh hưởng tích cực đến hiệu quả của biện pháp này. Còn những yếu tố do thiếu thời gian và phương pháp giảng dạy nếu không thực hiện tốt sẽ là những yếu tố ảnh hưởng tiêu cực nhất đến hiệu quả của nhóm biện pháp tập huấn về năng lực giáo dục con theo khoa học cho cha mẹ học sinh THCS.

Bảng 3: Cảm nhận của phụ huynh khi tham gia các khóa tập huấn năng lực giáo dục con theo khoa học

TT	Các nội dung được tập huấn	Các mức độ			ĐTB
		Rất hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	
1	Hiểu biết những đặc điểm tâm sinh lí của lứa tuổi thiếu niên	34.6	47.5	17.9	2.2
2	Những cách thức trò chuyện giao tiếp với con	31.7	51.2	17.1	2.2
3	Cách hỗ trợ con khi con gặp những vấn đề khó khăn trong cuộc sống	16.8	39.0	44.2	1.7
4	Cách hiểu con, ứng xử với con trong cuộc sống	35.7	24.8	39.5	1.9
5	Cách nêu gương để trẻ học và làm theo	19.7	29.5	50.8	1.7
7	Cách định hướng và tư vấn cho con trong hoạt động và trong quá trình phát triển	0.9	12.7	86.4	1.1
8	Cách thức sử dụng các phương pháp, phương tiện giáo dục gia đình, tác động tới con thông qua tổ chức các hoạt động và tương tác của gia đình	1.6	28.4	70.0	1.3
9	Cách đánh giá sự tiến bộ và phát triển của con	12.5	23.8	63.7	1.3
10	Cách phối hợp với nhà trường và cộng đồng dân cư trong giáo dục con	23.6	43.7	32.7	1.9

2.2. Đánh giá của phụ huynh về biện pháp thành lập và duy trì hoạt động của câu lạc bộ gia đình

Tìm hiểu về những loại hình câu lạc bộ (CLB) gia đình mà các bậc phụ huynh đã tham gia, chúng tôi thu được kết quả như sau: Phần lớn phụ huynh chưa tham gia vào bất kì một loại hình CLB dành cho cha mẹ, chiếm 75.7%. Có một tỉ lệ nhỏ chiếm 20.1% có tham gia nhưng không đều đặn, và chỉ có 4.2% trả lời tham gia đều đặn vào các loại hình CLB gia đình. Kết quả này cho thấy biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ theo hình thức CLB là có nhưng chưa thực sự thu hút được đông đảo các bậc cha mẹ tham gia.

Nghiên cứu tiếp về hình thức CLB mà các bậc cha mẹ đã và đang tham gia, chúng tôi nhận thấy các loại hình CLB mà cha mẹ tham gia khá đa dạng, tuy nhiên, tỉ lệ tham gia của phụ huynh trong các nhóm, loại hình CLB này lại không cao. Hình thức CLB Gia đình văn hóa có tỉ lệ phụ huynh tham gia đông nhất cũng chỉ đạt 34.5%, tiếp đến là CLB Hội cha mẹ học sinh đạt 25.7%. Còn lại các hình thức khác như “CLB Cha mẹ nuôi dạy con ngoan”, “Cha mẹ gương mẫu, con cháu chăm ngoan, gia đình kiểu mẫu” chỉ có khoảng 1.2 đến 2.5% cha mẹ tham gia. Nhìn chung, các CLB này được thành lập chủ yếu để tôn vinh những thành tích của gia đình, nhưng cũng chưa chú ý nhiều đến việc hỗ trợ giúp phát triển năng lực giáo dục con cho các bậc cha mẹ trong quá trình nuôi dạy con.

Qua thực tế nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con mà phụ huynh tham gia nhiều nhất hiện nay tập trung vào hai biện pháp, đó là: tham gia các khóa tập huấn và tham gia vào các CLB. Tuy nhiên, những biện pháp này vẫn tồn tại nhiều hạn chế về nội dung, hình thức tổ chức, phương pháp truyền đạt, thời gian và không phải các phụ huynh đều đã được tiếp cận với các hoạt động giúp phát triển năng lực giáo dục con mà chỉ tập trung vào một số phụ huynh có điều kiện, có thời gian và không bị chi phối nhiều về công việc.

2.3. Đánh giá của phụ huynh về biện pháp sử dụng và khai thác công nghệ thông tin vào việc phát triển bền vững năng lực giáo dục cho cha mẹ học sinh trung học cơ sở

Theo ý kiến tổng hợp từ phía các bậc phụ huynh, chúng tôi nhận thấy có một bộ phận không nhỏ cha mẹ

(hơn 70%) trả lời “đôi khi” hoặc “thường xuyên” theo dõi các bài viết hoặc các trang web về việc chăm sóc nuôi dạy con cái. Chỉ có một tỉ lệ nhỏ 28,4% cha mẹ trả lời không bao giờ theo dõi các trang web này.

Theo ý kiến của các bậc phụ huynh, ngoài việc tham khảo kiến thức từ các trang web liên quan đến việc chăm sóc, giáo dục và nuôi dạy các con thì các bậc phụ huynh còn sử dụng các hình thức khác như tư vấn qua điện thoại, qua các trang web trực tuyến hoặc hỏi ý kiến trên các trang web. Trong số các hình thức này, có tới 43.2% các bậc cha mẹ nhờ tư vấn trên các trang web trực tuyến. Theo ý kiến của cha mẹ thì việc sử dụng hình thức này rất thuận tiện, nhanh chóng và có tính bảo mật cao vì những thông tin cá nhân mình ít khi được bộc lộ trước nhà tham vấn, do đó họ cảm thấy thoải mái và tự tin chia sẻ vấn đề của mình hơn. Cũng tương tự như vậy, hai hình thức: tư vấn qua mạng điện thoại và hỏi ý kiến trên các trang web có tới 34.6% và 37.4% phụ huynh được nghiên cứu lựa chọn.

Nghiên cứu đánh giá của phụ huynh về tính hiệu quả của biện pháp này, chúng tôi thu được các kết quả ở Bảng 4.

Các bậc phụ huynh đều nhận định rằng việc sử dụng và khai thác các thông tin trên các trang web về chăm sóc giáo dục con có nhiều tiện lợi. Hầu hết ưu điểm của biện pháp này đều được các bậc cha mẹ đánh giá ở mức điểm trên trung bình, tiệm cận với mức điểm cao. ĐTB của các ý kiến dao động từ 2.21 đến 2.57. Những đặc tính như sát đối tượng, phù hợp hoàn cảnh, nhanh chóng, kịp thời là những điểm nổi bật của biện pháp này được các bậc phụ huynh tâm đắc.

Bên cạnh những yếu tố có ảnh hưởng tích cực đến việc sử dụng và khai thác các trang web vào việc hỗ trợ cha mẹ trong quá trình giáo dục con, chúng tôi cũng tiến hành nghiên cứu những yếu tố ảnh hưởng tiêu cực. Kết quả cho thấy, hầu hết các bậc phụ huynh đều đã nhận thức được khá đầy đủ và đúng đắn đối với các yếu tố hạn chế, ảnh hưởng tiêu cực đến việc sử dụng khai thác các trang web về chăm sóc, giáo dục con cái. Những yếu tố hạn chế này có thể xuất phát từ chính biện pháp như chỉ có tính thời điểm, còn chung chung, thiếu

Bảng 4: Mặt tích cực của việc sử dụng và khai thác các trang web về chăm sóc và giáo dục con

TT	Các khía cạnh	Mức độ			ĐTB
		Hiệu quả	Bình thường	Không hiệu quả	
1	Những ý kiến tư vấn được giải đáp một cách kịp thời, nhanh chóng, đáp ứng tính cấp thiết trong việc giải quyết các tình huống giáo dục con của cha mẹ	42.6	35.6	21.8	2.21
2	Giải quyết kịp thời những tình huống giáo dục con của cha mẹ.	56.2	34.7	9.1	2.47
3	Những người tư vấn có kinh nghiệm thực tiễn và tri thức lý luận.	47.3	43.3	9.4	2.38
4	Những ý kiến tư vấn khá cụ thể phù hợp với từng tình huống giáo dục	63.4	29.8	6.8	2.57
5	Những ý kiến tư vấn qua mạng rất ngắn gọn, giúp cha mẹ biết cách giải quyết những tình huống giáo dục con 1 cách nhanh chóng, kịp thời.	46.3	40.4	13.3	2.33
7	Những ý kiến tư vấn được đưa ra phù hợp với hoàn cảnh thực tế của tình huống giáo dục con nên cha mẹ dễ vận dụng.	65.3	23.3	11.4	2.53
8	Những ý kiến tư vấn qua mạng rất tiện lợi, có thể giúp ích cho cha mẹ mọi lúc mọi nơi.	56.3	35.6	8.1	2.48

cụ thể. Hoặc những băn khoăn về năng lực của người tư vấn, hoặc vấn đề về kinh tế cũng là những hạn chế của biện pháp này. Các ý kiến này đều được đánh giá ở mức ĐTB khá cao.

2.4. Đánh giá của phụ huynh về biện pháp xây dựng, tuyên truyền cơ chế, chính sách quy định về giáo dục gia đình và phát triển năng lực giáo dục cho cha mẹ học sinh

Trong giai đoạn hiện nay, bên cạnh những kiến thức về giáo dục gia đình như chăm sóc, nuôi dạy con cái một cách khoa học, biết kỹ năng tư vấn, trò chuyện cùng con... thì cha mẹ cũng cần được nâng cao nhận thức về những chính sách nhằm củng cố, tăng cường sức mạnh cho gia đình, phát huy vai trò của gia đình trong quá trình phát triển đất nước, tạo điều kiện thuận lợi cho gia đình thực hiện tốt các chức năng cơ bản là việc làm hết sức cần thiết và đúng đắn.

Tuy nhiên, các bậc phụ huynh đã tiếp cận với những chính sách này ở mức độ nào. Theo ý kiến của các bậc phụ huynh thì hơn nửa số phụ huynh được hỏi ý kiến (51.3%) trả lời “chỉ biết sơ sơ” về các cơ chế, chính sách của phường xã liên quan đến giáo dục gia đình và việc phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ. Bên cạnh đó, cũng có một tỉ lệ nhỏ phụ huynh nhận định “có nhiều cơ chế, chính sách” nhưng khi được hỏi cụ thể những cơ chế chính sách đó là gì, thì các bậc cha mẹ cũng chỉ trả lời chung chung, không chia sẻ được chính xác nội dung của những chính sách đó. 30.5% nhóm phụ huynh còn lại trả lời: “Chưa hề có chính sách, cơ chế gì”. Tỉ lệ phụ huynh đưa ra ý kiến này cũng không phải là nhỏ. Điều đó chứng tỏ các bậc cha mẹ này chưa được tuyên truyền hay phổ biến những cơ chế, chính sách đó, hoặc vì một lí do cá nhân nào đó mà họ không quan tâm hoặc chú ý đến vấn đề này.

Theo nhu cầu của phụ huynh, những chính sách hiện nay cần thiết phải được chú trọng tại địa phương là những chính sách liên quan đến: “Trách nhiệm của nam giới đối với công việc trong gia đình”; “Thực hiện nếp sống văn minh, gia đình văn hóa” và quan trọng hơn cả là cần chính sách liên quan đến “Xây dựng mạng lưới cung

cấp các dịch vụ gia đình: chăm sóc sức khỏe, hỗ trợ công việc, dịch vụ vui chơi, giáo dục...” (86.5% tán thành).

Tìm hiểu nhận thức của phụ huynh về tầm quan trọng của những cơ chế chính sách này đối với việc phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ, chúng tôi thu được kết quả ở Bảng 5.

Theo đánh giá của các bậc phụ huynh thì nội dung có mức ảnh hưởng cao nhất là hướng dẫn việc giải phóng phụ nữ khỏi những ràng buộc, trách nhiệm hà khắc và đối với việc phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ, kể đến là các vai trò “Giúp mỗi bậc cha mẹ ý thức được vai trò quan trọng của gia đình đối với việc giáo dục thế hệ trẻ” (ĐTB = 2.57) và “Góp phần nâng cao trách nhiệm của nam giới đối với các công việc trong gia đình” (ĐTB = 2.67). Như vậy, có thể nói, những chính sách, cơ chế chính là sự chỉ đạo và định hướng hoạt động của mỗi cá nhân trong xã hội. Và nó cũng hoạch định nên xu thế phát triển của xã hội. Chính vì thế, có thể thấy những chính sách, cơ chế phù hợp sẽ có ảnh hưởng tích cực đến sự phát triển nói chung của toàn xã hội và cũng ảnh hưởng đến sự phát triển của mỗi gia đình nói riêng.

3. Đề xuất của phụ huynh về một số biện pháp giúp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ

Để giúp cho việc xây dựng các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ đạt hiệu quả hơn, chúng tôi tiến hành trưng cầu ý kiến của các bậc phụ huynh về những mong muốn và kì vọng của họ về các biện pháp cũng như hình thức tổ chức.

Trong số 4 biện pháp chúng tôi đưa ra, hầu hết các bậc phụ huynh đánh giá cao tính khả thi và hiệu quả của 3 biện pháp ở mức cao đó là: Tổ chức khóa tập huấn năng lực giáo dục con theo khoa học cho cha mẹ; Xây dựng và duy trì câu lạc bộ: “Nghe con - con nói; Nói con - con nghe”; Xây dựng và duy trì các biện pháp sử dụng và khai thác công nghệ thông tin vào việc phát triển bền vững năng lực giáo dục con của cha mẹ.

Theo ý kiến của phụ huynh các lớp tập huấn, cần có sự tổ chức bài bản như một hoạt động thường niên, định kì hoặc theo chủ đề, chủ điểm dành cho các bậc phụ huynh. Có thể do trường đứng ra tổ chức, hoặc ban

Bảng 5: Tầm quan trọng của các cơ chế, chính sách, quy định về giáo dục gia đình đối với việc phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ

TT	Các yếu tố ảnh hưởng	Các mức độ			ĐTB
		Quan trọng	Bình thường	Không quan trọng	
1	Góp phần nâng cao trách nhiệm của nam giới đối với các công việc trong gia đình	78.2	10.5	11.3	2.67
2	Tạo sự cân bằng giới góp phần giúp người phụ nữ được giải phóng khỏi những ràng buộc, trách nhiệm hà khắc.	74.0	20.2	5.8	2.88
3	Phát triển kinh tế của gia đình tạo điều kiện cho gia đình chú ý chăm sóc giáo dục thế hệ trẻ.	58.9	24.3	16.8	2.42
4	Giúp mỗi bậc cha mẹ ý thức được vai trò quan trọng của gia đình đối với việc giáo dục thế hệ trẻ.	65.4	26.3	8.3	2.57
5	Giúp cha mẹ có ý thức nâng cao năng lực giáo dục của mình để thực hiện quá trình giáo dục con đạt hiệu quả tốt hơn	83.0	12.1	4.9	2.78
6	Gắn kết các tổ chức xã hội, gia đình và nhà trường trong việc giáo dục thế hệ trẻ	56.8	32.7	10.5	2.46

Bảng 6: Đánh giá của phụ huynh về tính khả thi và hiệu quả của các biện pháp phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ

TT	Các biện pháp	ĐTB khả thi	ĐTB hiệu quả
1	Tổ chức khóa tập huấn năng lực giáo dục con theo khoa học cho cha mẹ	2.82	2.88
2	Xây dựng và duy trì câu lạc bộ: "Nghe con - con nói; Nói con - con nghe"	2.58	2.75
3	Xây dựng và duy trì các biện pháp sử dụng và khai thác công nghệ thông tin vào việc phát triển bền vững năng lực giáo dục con của cha mẹ	2.25	2.85
4	Xây dựng các cơ chế, chính sách, quy định về giáo dục gia đình và phát triển năng lực giáo dục con	1.59	1.83

phụ huynh lớp phối hợp cùng các giáo viên chủ nhiệm mời chuyên gia giáo dục và chuyên gia tâm lý về chia sẻ. Cần đặt ra những quy định để động viên, khuyến khích đồng đạo phụ huynh tham gia với tinh thần trách nhiệm cao. Về nội dung, cần bổ sung những vấn đề có tính cập nhật như những tác động của xã hội đến sự thay đổi về tâm lý, nhân cách của trẻ, những kĩ thuật tương tác, giao tiếp với con, các phương pháp giáo dục con theo khoa học. Với việc thành lập các CLB, cần làm tốt khâu tổ chức, người đứng đầu và hình thức sinh hoạt để có thể duy trì được lâu dài và hiệu quả.

Có thể phối kết hợp linh hoạt các biện pháp với nhau để nâng cao hiệu quả của các biện pháp. Ví dụ, cha mẹ có thể tổ chức các khóa tập huấn, thành lập những nhóm kín trao đổi trên các trang mạng xã hội để thông báo tình hình học tập, chia sẻ kinh nghiệm, hỗ trợ nhau trong các tình huống giáo dục con.

4. Kết luận

Từ việc khảo sát ý kiến của phụ huynh các trường được nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy hiện nay các biện pháp nhằm phát triển năng lực giáo dục con của cha mẹ

đã và đang tồn tại trong thực tiễn. Tuy nhiên, việc cha mẹ tiếp cận tới những biện pháp này chưa phổ biến. Hiệu quả của các biện pháp chưa cao. Chính vì vậy, dù có tham gia các khóa tập huấn, các hình thức câu lạc bộ... nhưng năng lực giáo dục con của các bậc cha mẹ vẫn chưa được cải thiện một cách rõ rệt. Trong các biện pháp hiện nay đang được cha mẹ sử dụng còn bộc lộ nhiều hạn chế từ khâu tổ chức, nội dung, hình thức khiến nhiều cha mẹ chưa thật sự tin tưởng khi tham gia. Vì vậy, cần có các biện pháp đổi mới, khắc phục những hạn chế để đáp ứng nhu cầu phát triển năng lực giáo dục con ngày càng cao của các bậc phụ huynh THCS hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Trương Thị Khánh Hà, (2012), *Phân tích so sánh một số quan điểm của cha mẹ và con cái*, Tạp chí Tâm lý học, Số 1 (154), tr.65 - 74.
- [2]. Nguyễn Thị Hoa, (2008), *Ứng xử của con theo cách nhìn của các bậc cha mẹ*, Tạp chí Tâm lý học, Số 6 (111), tr 33 -39.
- [3]. Vũ Thị Khánh Linh, Nguyễn Duy Thế, (2016), *Năng lực nêu gương của cha mẹ trong quá trình giáo dục con ở lứa tuổi thiếu niên*, Tạp chí Khoa học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội, Số 6, tr 51 - 60.
- [4]. Đặng Hoàng Minh, Nguyễn Cao Minh, Victoria K. Ngô, (2009), *Lo lắng của cha mẹ Việt Nam về các vấn đề phát triển tâm lý của con trẻ*, Tạp chí Tâm lý học, Số 11 (128), tr 29 - 40.
- [5]. Trương Khánh Hà, (2011), *Phong cách giáo dục của cha mẹ*, Tạp chí Tâm lý học Xã hội và Nhân văn, Tập 27, Số 3, tr.162 -169.
- [6]. Trương Thị Khánh Hà, (2012), *Phong cách giáo dục của cha mẹ và ảnh hưởng của nó đối với con tuổi vị thành niên*, Tạp chí Tâm lý học, Số 4 (157), tr 46 - 55.
- [7]. Nguyễn Thị Lan, (2008), *Dự định nghề nghiệp cho con của các bậc cha mẹ trong bối cảnh phát triển về kinh tế tư nhân ở nước ta*, Tạp chí Tâm lý học, Số 3 (108), tr32 - 36.
- [8]. Lê Minh Nguyệt, (2012), *Thực trạng sự cảm nhận về nhau trong quá trình tương tác giữa cha, mẹ với con ở tuổi thiếu niên*, Tạp chí Tâm lý học, Số 10 (127), tr.58-63.

ASSESSMENT BY PARENTS ON MEASURES FOR DEVELOPING PARENT'S EDUCATIONAL COMPETENCIES OF LOWER SECONDARY STUDENTS

Vu Thi Khanh Linh
Hanoi National University of Education
Email: vuthikhanhlinh@gmail.com

Abstract: The paper focuses parent's opinions on the situation of child competence development measures taken by parents in the current period. The results show that many measures have been approached by parents with varying degrees. Parents are concerned much on the child education, wish to develop their educational capabilities and are conscious of finding ways to develop their child education ability. However, their degree of participation is not so frequent. The article also outlines the advantages and disadvantages of each measure and gives specific recommendations so that the implementation of these measures would be more effective.

Keywords: Measure; competence development; education; education; student; lower secondary.